

**Oleksii Plastun** Doctor of Economic Sciences,  
Professor,  
**Leonid Zhuzha**, student  
Sumy State University  
Sumy

### **ESG-ЗВІТНІСТЬ ТА ПЕРСИСТЕНТНІСТЬ ФІНАНСОВИХ ДАНИХ**

This paper examines persistence in the ESG and conventional indices. Using R/S analysis the case of the MSCI family indices (24 indices from both developed and emerging markets, including USA, UK, Japan, China, India and others) over the sample period 2007-2020 is analyzed. Results show insignificant differences in persistence between ESG and conventional indices. The same is true for persistence dynamics. Possible explanations of these results include 'green camouflage' and the absence of mandatory regulation of ESG reporting.

**Сергій Рилєєв**, к.е.н., доцент,  
**Трина Дрінь**, к.ф.-м.н., доцент,  
Чернівецький торговельно-економічний інституту КНТЕУ,  
м. Чернівці

### **ЗВІТ ПРО УПРАВЛІННЯ ТА ПОДАТКОВІ РИЗИКИ КОМПАНІЙ**

Одним з головних трендів сьогодення в системі бухгалтерського обліку виступає прагнення до максимальної прозорості та доступності інформації всім категоріям користувачів фінансової звітності – від державних регулюючих та контролюючих органів, до акціонерів (власників), інвесторів, кредиторів, постачальників, покупців, громадськості та ін.

У рамках імплементації норм ЄС у вітчизняну облікову практику у 2017 р. Верховна Рада України внесла зміни у Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність», відповідно до яких окремі суб'єкти господарювання (середні та великі підприємства) повинні складати та подавати разом з фінансовою та консолідованою фінансовою звітністю звіт про управління та консолідований звіт про управління.

У країнах-членах Європейського Союзу складання звіту про управління регламентується Директивою 2013/34/ЄС від 26.06.2013 р.

Даний звіт виступає «візитівкою» або «презентацією» підприємства як бізнесу та соціально значущої одиниці, що доповнює дані фінансової звітності.

Звіт про управління – документ, що містить фінансову та нефінансову інформацію, яка характеризує стан і перспективи розвитку підприємства та розкриває основні ризики і невизначеності його діяльності.

Середні підприємства мають право не відображати у звіті про управління нефінансову інформацію [5].

Оскільки звіт про управління не є частиною фінансової звітності, то його не потрібно подавати до контролюючих органів разом з декларацією з податку на прибуток підприємств.

Звіт про управління рекомендовано формувати за такими напрямками як: 1) організаційна структура та опис діяльності підприємства; 2) результати діяльності; 3) ліквідність та зобов'язання; 4) екологічні аспекти; 5) соціальні аспекти та кадрова політика; 6) ризики; 7) дослідження та інновації; 8) фінансові інвестиції; 9) перспективи розвитку; 10) корпоративне управління тощо.

Перелік напрямів та показників, які рекомендується розкривати у звіті про управління не є вичерпним. Підприємство може розкривати іншу інформацію, яку вважає за доцільне [2]. Це стосується і податкових ризиків.

Підприємства з моменту своєї юридичної реєстрації автоматично стають суб'єктами податкових правовідносин.

Податковий ризик притаманний всім учасникам податкових правовідносин: платників податків, податкових агентів, податкових органів.

Податковий ризик – фінансовий ризик, що характеризує ймовірність виникнення непередбачуваних фінансових втрат, пов'язаних з впровадженням нових видів податків та зборів, збільшення розміру податкових ставок по вже діючим податкам, відміною податкових пільг або податкових звільнень, зміни порядку та строків сплати податків, з різним трактуванням податковими органами та платниками податків діючих норм податкового, митного та іншого законодавства.

Податкові ризики безпосередньо пов'язані з ймовірністю нарахування штрафів, пені, донарахувань, погіршенням ділової репутації, кримінальною відповідальністю тощо.

Головними характеристиками податкового ризику є:

відсутність можливості сприятливого результату;

високий рівень суб'єктивної оцінки та можливість виникнення нових ризиків, передбачити які під час прийняття рішень було складно або неможливо;

тісний зв'язок із невизначеністю економічної та правової інформації; на відміну від інших видів ризику, негативний характер для всіх учасників податкових відносин;

різний прояв для кожного учасника податкових відносин [6].

Кожному податку притаманна певна система ризиків.

Ризики, пов'язані з підвищенням невизначеності при розрахунку податків та трактуванні податкового законодавства, становляться все більш актуальними для компаній у всьому світі. Це обумовлено, насамперед, постійним приростом та розширенням мультинаціональних компаній, які функціонують у різних податкових юрисдикціях, та які зобов'язані, зокрема і в Україні, складати звіт про управління.

Невизначеність та пов'язані з нею податкові ризики виходячи з міжнародної практики можуть бути включені до статей фінансової звітності, розкриті у інших звітах, зокрема про управління, розміщені на офіційному сайті або є у відкритому доступі в мережі Інтернет.

Зокрема роз'яснення до МСБО 12 «Податки на прибутки», яке міститься у КТМФЗ 23 «Невизначеність щодо податку на прибуток», може бути використано у випадку отримання акту податкової перевірки або судових спорів, коли спеціалісти дотримувалися положень МСБО 37 «Забезпечення, умовні зобов'язання та умовні активи». Вплив невизначеності відображається при розрахунку податку на прибуток у тих випадках, коли компанія вважає, що правильність розрахунку може бути оскаржена податковими органами. Тобто, КТМФЗ 23 виходить з припущення, що податковий орган проведе суцільну перевірку та матиме повний доступ до всієї наявної інформації.

Компанія має оцінити ризикованість своєї податкової стратегії, та відобразити вплив невизначеності за кожним невизначеним підходом до податку на прибуток з використанням одного із зазначених далі методів залежно від того, який метод, за очікуванням суб'єкта господарювання, краще передбачає розв'язання невизначеності:

найімовірнішу суму – як єдину найбільш імовірну суму в діапазоні можливих результатів;

очікуване значення – як суму зважених на ймовірність сум за діапазоном можливих результатів [7].

Оцінка невизначеності щодо податку на прибуток не відображається у якості окремого зобов'язання, але повинна бути врахована при розрахунку податку на прибуток в цілому. Це усуває різниці в порядку відображення податкових ризиків, коли різні компанії використовували як МСБО 12, так і МСБО 37.

У Великобританії Управління Її Величності з податкових та митних зборів ще у середині 2016 р. зобов'язала великі національні, а також зарубіжні компанії публікувати у відкритому доступі в мережі Інтернет інформацію щодо своєї податкової стратегії, що раніше було добровільним рішенням. Відповідно до вимог законодавства Великобританії, до інформації, що підлягає щорічному оприлюдненню, відносяться дані щодо способів управління податковими ризиками, відношення компанії до податкового планування, рівня припустимого для компанії ризику тощо.

Аналогічно було ухвалено рішення Міністерством фінансів Польщі у 2020 р., яке було спрямовано на підвищення податкової прозорості та посилення громадського контролю над діями крупних компаній, а також їх можливостей розкривати свої підходи до інвестування та оподаткування.

В аудиторському звіті за результатами обов'язкового аудиту має наводитися інформація про узгодженість звіту про управління (консолідованого звіту про управління), який складається відповідно до законодавства, з фінансовою звітністю (консолідованою фінансовою звітністю) за звітний період; про наявність суттєвих викривлень у звіті про управління та їх характер [4].

Сьогодні податкові ризики, інформація щодо яких агрегована у статтях фінансової звітності великих компаній (SingTel – телекомунікаційна компанія, Сінгапур; Nestle Oyj – нафтова компанія, Фінляндія; Nestle S.A. – виробник продуктів харчування, Швейцарія, Vodafone та AstraZeneca – оператор мобільного й стільникового зв'язку

та виробництво фармацевтичної продукції, Великобританія; Master Drilling Group Ltd – бурова компанія, Південна Африка, DP World Limited – портовий оператор, ОАЕ; Danfoss – промисловий концерн, Данія) у складі резервів або умовних зобов'язань, все частіше включаються до складу ключових питань аудиту та розкриваються в аудиторському висновку.

Основними причинами визнання ключовими питаннями аудиту є: судові податкові спори, трансфертне ціноутворення, регулярні податкові перевірки, чисельність податкових юрисдикцій.

Із 1 січня 2017 р. Україна приєдналася до Програми розширеного співробітництва у рамках Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) та взяла на себе зобов'язання імплементувати мінімальний стандарт Плану дій для боротьби з розмиванням бази оподаткування та виведенням прибутку з-під оподаткування (Base Erosion and Profit Shifting, BEPS).

Впровадження Плану дій BEPS обумовлене потребою розробити багатосторонній єдиний механізм боротьби з агресивним податковим плануванням, спрямованим на штучне зменшення бази оподаткування та переміщення оподатковуваного прибутку до низькоподаткових юрисдикцій [3].

12-й крок BEPS передбачає розроблення вимог щодо обов'язкового розкриття платниками податків інформації про угоди з використанням схем агресивного податкового планування. На рівні ЄС прийнято зміни (DIRECTIVE (EU) 2018/822 від 25.05.2018 р.) до Євродирективи про адміністративну співпрацю у сфері оподаткування (Council Directive 2011/16/EU), які запроваджують обов'язковий автоматичний обмін інформацією у сфері оподаткування щодо звітних транскордонних угод та регулюють процедуру звітності за схемами агресивного податкового планування [1].

Підсумовуючи можна стверджувати, що податкові ризики все частіше будуть розкриватися у фінансовій звітності та аудиторських висновках, оприлюднюватися на офіційних сайтах та у мережі Інтернет.

Це стосується і звіту про управління, особливо великих підприємств – мультинаціональних компаній. І якщо сьогодні розкриття фінансової та нефінансової інформації щодо податкових ризиків у звіті про управління є рекомендаційним, то завтра, у світлі останніх змін у міжнародному і вітчизняному законодавстві, може стати обов'язковим.

### Список використаних джерел:

1. Кузнечикова О. Європейський удар по «агресивній податковій оптимізації». Вісник МСФЗ. 2019. № 06. URL: [https://msfz.ligazakon.ua/ua/magazine\\_article/FZ001894](https://msfz.ligazakon.ua/ua/magazine_article/FZ001894).
2. Методичні рекомендації зі складання звіту про управління : Наказ Міністерства фінансів України від 07.12.2018 р. № 982 (дата оновлення: 18.01.2019). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0982201-18#Text> (дата звернення: 02.04.2021).
3. План дій BEPS: ключові аспекти для України. *Міністерство фінансів України* : оф. веб-сайт (дата розміщення: 13.10.2020) URL: [https://www.mof.gov.ua/storage/files/2020\\_BEPS.pdf](https://www.mof.gov.ua/storage/files/2020_BEPS.pdf) (дата звернення: 11.04.2021).
4. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність : Закон України від 21.12.2017 р. № 2258-VIII (дата оновлення: 01.07.2020). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19#Text> (дата звернення: 15.04.2021).
5. Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні : Закон України від 01.06.1999 р. № 996-XIV (дата оновлення: 14.11.2020). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення: 15.04.2021).

6. Сендюков С. М., Бачина К. А. Налоговые риски в современном мире. *Актуальные исследования*. 2020. № 17 (20). URL: <https://apni.ru/article/1157-nalogovie-riski-v-sovremennom-mire>.

7. Тлумачення КТМФЗ 23 «Невизначеність щодо податку на прибуток»: Міжнародний стандарт від 30.06.2017 р. (дата звернення: 08.04.2021). URL: [http://search.ligazakon.ua/l\\_doc2.nsf/link1/MU17220.html](http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/MU17220.html).

**Serhii Rylieiev**, Candidate of Economic Sciences,  
Associate Professor,  
**Iryna Drin**, Candidate of Physical and Mathematical Sciences,  
Associate Professor,  
Chernivtsi Institute of Trade and Economics of KNUTE

## MANAGEMENT REPORT AND TAX RISKS OF COMPANIES

Content and causes of tax risks, as well as the possibility of disclosing information about them in a management report are considered. It is emphasized that uncertainties and related tax risks in accordance with the provisions of IAS may be reflected in the financial statements as a part of provisions or contingent liabilities and included in key audit matters. Under the circumstances of recent changes in EU and Ukrainian legislation, it has been determined that information on tax risks, especially for multinational companies, will increasingly be disclosed in financial statements, management reports and, consequently, in audit opinions.

**Василь Рудницький**, д.е.н., професор,  
**Тарас Хомуляк**, к.е.н., доцент  
Університет банківської справи,  
м. Львів  
**Олена Дубіль**, к.е.н., доцент  
Львівський національний університет імені Івана Франка,  
м. Львів

## ЕТАПИ І ПРОЦЕДУРИ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ КРЕДИТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКУ

Одним із найбільш важливих видів діяльності комерційних банків є кредитування юридичних і фізичних осіб. Від обсягів кредитування та їх ставок залежать темпи зростання економіки держави. За своєю сутністю банківське кредитування передбачає тимчасове розміщення банком грошових коштів у безготівковій або готівковій формі, у національній або іноземних валютах на рахунках юридичних або фізичних осіб на умовах повернення, платності, строковості, забезпеченості та цільового використання. До банківських продуктів кредитного характеру відносять також овердрафт, факторинг, фінансовий лізинг, операції РЕПО, врахування векселів, надання гарантії, вексельний аваль [2].

Ефективне управління діяльністю банків у значній мірі залежить від роботи служби внутрішнього аудиту, в тому числі від рівня і якості перевірки внутрішнім аудитором кредитних операцій банку, що підтверджує важливість і актуальність даної теми дослідження.